

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาต่างให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการสื่อสาร ไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจผ่านการค้าและการลงทุน เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ใช้คนเป็นหลักในการพัฒนา รวมถึงสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (ASEAN) ซึ่งมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมีสมาชิกครบ 10 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กรมอาเซียน, 2546) จากการรวมตัวกันของกลุ่มประชากรประมาณ 590 ล้านคน และจัดตั้งเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเปิดในปี ค.ศ. 2015 นี้ จะทำให้อาเซียนมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น เนื่องจากอาเซียนเป็นประชากรจำนวนมาก เป็นตลาดใหญ่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก เป็นตลาดแรงงาน แรงงานฝีมือ อุตสาหกรรม และการเกษตรที่สำคัญของโลกอีกด้วย (กรมอาเซียน, 2546)

ประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือทางสังคม วัฒนธรรม โดยกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ให้อาเซียนมีสันติสุข และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติไทย อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน มีการพัฒนาที่เป็นพลวัต เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดกันในสังคมที่เอื้ออาทรในสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นทางประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน เชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เข้าถึงโอกาสในการพัฒนาการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาที่จะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน ภายใต้อาเซียนความร่วมมือทางด้านวิชาการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในอาเซียนให้เจริญก้าวหน้า และมีความสามารถในการแข่งขันระดับสากลได้ (กรมอาเซียน, 2546)

การที่จะทำให้เศรษฐกิจสังคม พัฒนาเจริญเติบโตได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาอันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพมาช่วยพัฒนาประเทศ เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าสูงสุด โดยให้โอกาสประชาชนได้รับการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต ได้รับการฝึกอบรม เข้าถึงและเรียนรู้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริม และผลักดัน

ให้เกิดการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากร ตลอดจนพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนเพื่อสร้างความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ นวัตกรรม ทักษะการคิดคำนวณ การคิดเชิงระบบ ทักษะชีวิต โดยเฉพาะเมื่อเปิดประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการ ดังกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” หมายความว่า ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนของตนเอง ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคน ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียน ในการสื่อสารสร้างสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขัน ไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ในวงการศึกษาจึงมีการตื่นตัว และเตรียมพร้อมกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชน และคนทำงานในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นว่าพลเมืองทุกคนในประเทศต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยเราพึงตระหนักเห็นความสำคัญ ช่วยกันพัฒนาตนเอง พัฒนาองค์กร และเยาวชนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สามารถแข่งขันและทำงานร่วมกับชาติอื่นได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; นพพร สโรบล, ม.ป.ป., สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2554) ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสำคัญของโลก ภาษาอังกฤษปัจจุบันคือภาษานานาชาติ เป็นภาษากลางของโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของมนุษยชาติ เป็นภาษาที่มนุษย์บนโลกใช้ติดต่อกันเป็นหลัก ภาษาอังกฤษจะเป็นมาตรฐานกลางที่สำคัญอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ การฝึกฝนอบรมในทักษะวิชาชีพต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงจะต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้และให้ดีไม่แพ้ชาวสิงคโปร์ มาเลเซีย และชาวชาติอื่น ๆ ในอาเซียน (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2554)

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา นับว่ามีความสำคัญมากระดับหนึ่ง เนื่องจากผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการวางรากฐานทางความคิด ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่ดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบ จริยธรรม มีทักษะชีวิต สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ได้มาตรฐาน ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความ

สามารถในการคิด คัดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดคุณภาพ ตามมาตรฐานวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้มอังก์กรวิชาชีพครู มาตรา 49 ได้กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานความรู้ และประสบการณ์ วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรา 22 กำหนดให้มีคณะกรรมการ มาตรฐานวิชาชีพ มีหน้าที่ออกและเพิกถอนใบประกอบอาชีพ ควบคุมจรรยาบรรณ เพื่อกำหนดมาตรฐาน วิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 80 กำหนดให้มีการพัฒนาข้าราชการครูให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพให้เหมาะสมกับตำแหน่ง นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 12 มาตรฐาน คือ 1) การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับ ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติเกิดผลจริง 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้น ผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่าง สร้างสรรค์ในชุมชน 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กำหนดเป็นผลผลิตที่เกิดจากการ จัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เกิดสมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องให้ความสำคัญกับสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องรู้อะไร และทำ อะไรได้ เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจ กับการเชื่อมโยงของการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจะต้องนำเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายมาใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและผู้เรียน ตลอดจนการใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 6)

การที่เด็กไทยจะเก่งภาษาอังกฤษได้ต้องมีครูที่ดี ซึ่งลักษณะของครูสอนภาษาอังกฤษที่ดี คือ มีวุฒิทางการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ มีความชอบในภาษาอังกฤษ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง สามารถช่วยตนเองได้ พร้อมทั้งจะทำงานนอกเวลา สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ ตลอดจนมีความเป็นมืออาชีพ มีความกระตือรือร้นและรักงานที่ทำ (Allen, 1980 อ้างถึงใน เสงี่ยม ไตรรัตน์, 2551) ครูที่ดีมีสมรรถนะ (Competency) ที่สามารถอธิบายถึงคุณลักษณะที่เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถสังเกตและวัดได้ง่าย คือ ความรู้สาขาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมา (Knowledge) และทักษะ คือ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ พิเศษในด้านต่าง ๆ (Skill) (McClelland, 1973; จิรประภา อัครบวร, 2549, หน้า 58; ชูชัย สมितिไกร, 2550, หน้า 29) เป็นสมรรถนะตามสายงาน หรือสมรรถนะตามสายวิชาชีพ (Functional Competency) ซึ่งเป็นคุณลักษณะในการปฏิบัติงานเฉพาะตำแหน่งต่าง ๆ ควรมีตามสายวิชาชีพซึ่งเป็นคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะความชำนาญการในการปฏิบัติงานเฉพาะตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งควรมีในตำแหน่งนั้น ๆ ตามสายวิชาชีพ ซึ่งมาตรฐานสมรรถนะเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย ชื่อของสมรรถนะและความหมาย กลุ่มของสมรรถนะ ตัวบ่งชี้พฤติกรรมและระดับของพฤติกรรม ที่ประเมิน (เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, 2550, หน้า 29) สมรรถนะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จึงเป็นพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เป็นพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จ อย่างดียิ่ง มีจิตสำนึกที่จะทำงาน มีความรู้ ความสามารถ ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ และมีทักษะ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญการพิเศษในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาภาษาอังกฤษ นับว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เยาวชน ซึ่งจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ขึ้นอยู่กับความเป็นมืออาชีพของครู คือ ต้องมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ตามประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2548 คือ ครูต้องมีสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ด้านภาษาและเทคโนโลยี การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ความเป็นครู การฝึกปฏิบัติ วิชาชีพระหว่างเรียน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสมรรถนะตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ตามมาตรฐาน หรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรได้กำหนดไว้

เนื่องจากครูไม่มีสมรรถนะไม่มีมาตรฐานทางความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษตามกรอบความรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียนและไม่มีมาตรฐานการสอนจากการทดสอบระดับ เด็กไทยจึงไม่มีคุณภาพ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยในปัจจุบัน

อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง เนื่องจากจะต้องจัดระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยให้อยู่ในระดับที่จะรับรู้และเข้าใจสารสนเทศภาษาอังกฤษได้ แต่ในสภาพจริงนักเรียนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสารสนเทศภาษาอังกฤษในระดับต่ำ ไม่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นหลักภาษา เน้นไวยากรณ์ ไม่ลงสู่การปฏิบัติ นักวิชาการหลายคนกล่าวว่า คนไทยเราเรียนภาษาอังกฤษมาหลายปี แต่ไม่สามารถพูดหรือใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ การเรียนในสถานศึกษา เราแทบไม่เคยพูดภาษาอังกฤษยาว ๆ เลย เราได้พูดภาษาอังกฤษเป็นคำ ๆ อ่านออกเสียงเป็นคำ ๆ (โอเคเนชั่นบล็อกดอทเน็ต, 2550) ในขณะเดียวกัน ปัญหาการขาดแคลนครูก็เป็นปัญหาสำคัญ เพราะคนที่มีความรู้ความสามารถส่วนใหญ่ก็ไม่อยากเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ เพราะได้เงินเดือนน้อย เมื่อไม่สามารถหาครูที่มีคุณภาพถึงเกณฑ์ได้ ใครมาสมัคร คุณสมบัติพอได้ก็รับเอาไว้ก่อน ดังนั้น ครูบางคนจึงไม่มีความมั่นใจในการสอน ซึ่งต่างจากประเทศไต้หวัน สิงคโปร์ เกาหลี ฯลฯ อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีการแข่งขันสูง เพราะมีเกียรติและให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ในระดับโรงเรียน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำทักษะที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์จริง ๆ หลักสูตรแต่ละระดับไม่มีความต่อเนื่องอย่างชัดเจน ขาดการฝึกการใช้ภาษาได้จริงอย่างต่อเนื่องจากระดับหนึ่งไปสู่ระดับหนึ่ง ไม่มีการต่อยอดจากสิ่งที่เรียนผ่านมา นักเรียนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา โดยเฉพาะทักษะการเขียนและทักษะการพูด ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไข อีกประการหนึ่งคือครูมัธยมในประเทศไทยส่วนใหญ่ขาดโอกาสที่จะได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ และการส่งครูไปต่างประเทศไปเรียนรู้วัฒนธรรมการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เทคนิควิธีสอนระหว่างครูมัธยมด้วยกัน ประเทศไทยเราต้องการความร่วมมือจากผู้รู้ช่วยกันคิดหาวิธีใหม่ ๆ ที่จะขับเคลื่อนยกระดับการศึกษาไทยให้มีคุณภาพรองรับอาเซียน (ประกาศิต สิริธิตติกุล, 2555) ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเรื่องนี้ คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องยกระดับและพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก (นพพร สโรบล, ม.ป.ป.) ให้มีสมรรถนะในการเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีอาชีพ โดยมีพฤติกรรมที่สามารถจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถที่พึงประสงค์ ให้มีคุณภาพรองรับอาเซียน แต่ประเทศไทยยังไม่ได้ทำเครื่องมือวัดมาตรฐานที่เป็นสากลสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษมีลักษณะต่างจากภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมันและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในด้านโครงสร้าง ไวยากรณ์ เสียง ซึ่งต่างกันในเรื่องละเอียดและตัวชี้วัด

จากสภาพปัญหา สาเหตุ และปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว จึงควรมีการศึกษาองค์ประกอบมาตรฐานสมรรถนะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับอาเซียนว่าควรมีองค์ประกอบใดบ้าง และตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบสมรรถนะเป็นอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับปัจจัย เงื่อนไข

หรือบริบทเพื่อรองรับอาเซียน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อันจะทำให้สถานศึกษาพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
2. เพื่อตรวจสอบมาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน มีอะไรบ้าง
2. มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนเป็นอย่างไร

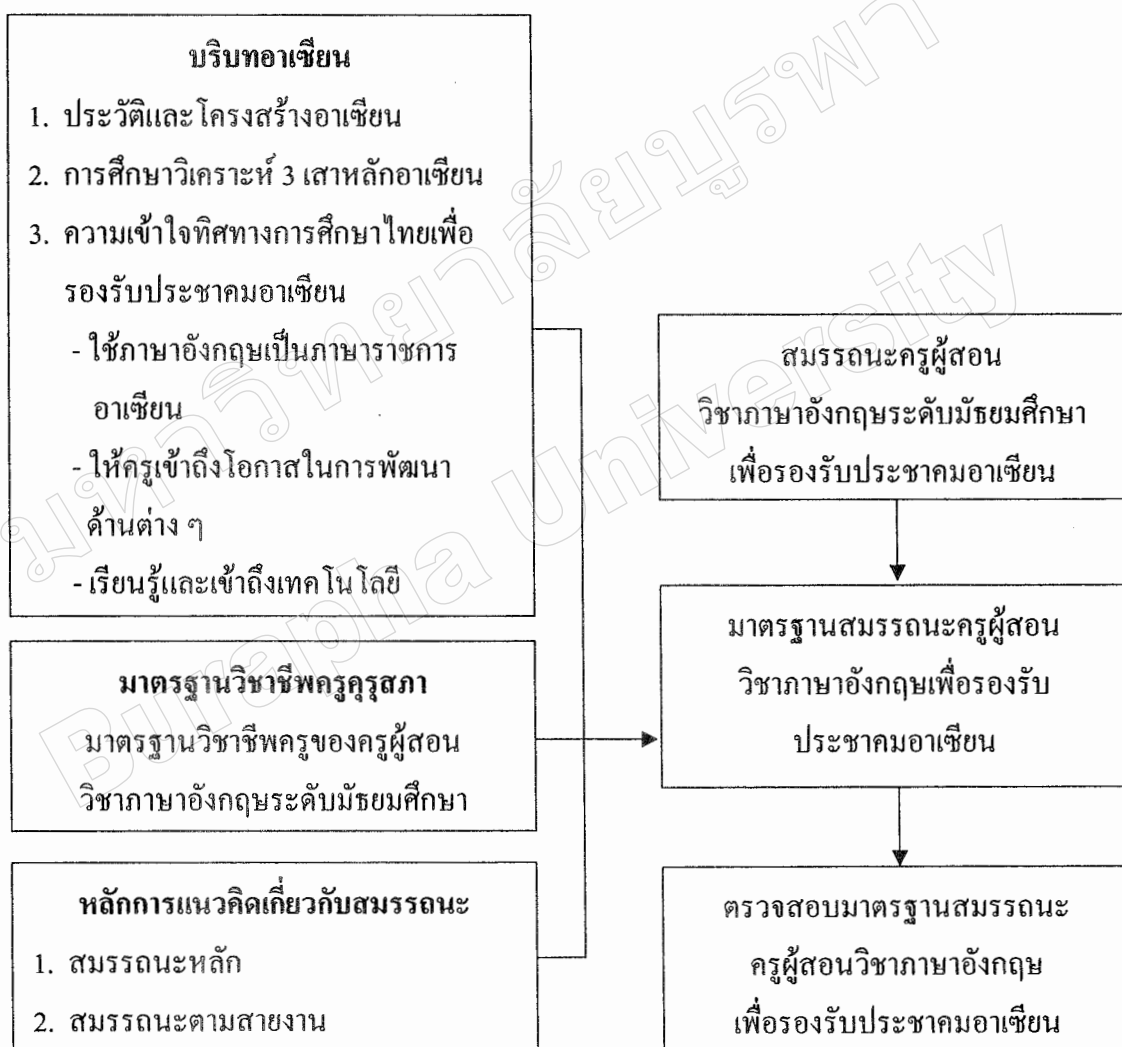
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับอาเซียน เป็นข้อมูลให้กับครูสภาและประเทศ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษานำมาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนที่ผ่านการประเมินและรองรับโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปใช้พัฒนาครูผู้สอนให้จัดการเรียนการสอนรองรับอาเซียน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาสูงขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

มาตรฐานสมรรถนะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับอาเซียน ศึกษาหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการก่อตั้งอาเซียน วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ASEAN COMMUNITY 2015 ผลกระทบอาเซียนต่อประเทศไทยและการศึกษาไทย การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการของอาเซียน แนวคิดสมรรถนะของ แมคเคลลินแลนด์ (McClelland, 2004) สเปนเซอร์ และสเปนเซอร์ (Spencer & Spencer, 1993) เดล และเฮส (Dale & Hes, 1995, p. 80) ศุภชัย เขาวะประภาส (2548) ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) แนวคิดการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) และแนวคิดมาตรฐานวิชาชีพครู จากพระราชบัญญัติ

สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา 2546 มาตรา 49 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) แนวคิด ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2546) และแนวคิดสมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แจ่มจัน (2551) โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษามาตรฐานสมรรถนะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับอาเซียน โดยใช้หลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ

1.1 บริบทอาเซียน ประกอบด้วย 1) ประวัติและ โครงสร้างอาเซียน 2) การศึกษาวิเคราะห์ 3) เสาหลักอาเซียน 3) ความเข้าใจทิศทางการศึกษาไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 4) การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการอาเซียน 5) ให้ครูเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาด้านต่าง ๆ 6) เรียนรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนครูอาเซียน

1.2 การพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาวิธีการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) พัฒนาความรู้ทักษะและประสบการณ์ของตนเองอยู่เสมอ 2) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลลัพท์ที่เกิดขึ้น 4) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ 5) เน้นการสอนมุ่งฝึกทักษะทางภาษาให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาได้จริงอย่างต่อเนื่อง 6) เทคนิควิธีสอนการเรียนรู้ที่มีความหมาย การเสริมศักยภาพให้แก่ผู้เรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนอ่านภาษาอังกฤษ การเขียนเชิงวิชาการและกลวิธีการคิด

1.3 สมรรถนะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เป็นพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนที่แสดงถึงความสามารถของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่มีผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะต้องมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระวิชาภาษาอังกฤษ มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีคุณลักษณะของครูภาษาที่ดี มีประสบการณ์วิชาชีพในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 1.1) การมุ่งสัมฤทธิ์ผล 1.2) การบริการที่ดี 1.3) ความเชี่ยวชาญในอาชีพ 1.4) การทำงานเป็นทีม 1.5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) สมรรถนะตามสายงานหรือสมรรถนะตามสายวิชาชีพ 2.1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2.2) การพัฒนาผู้เรียน 2.3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อพัฒนาผู้เรียน 2.5) ภาวะผู้นำ 2.6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1 ชั้นการศึกษาสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย

2.1.1 การวิเคราะห์เอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทอาเซียน สมรรถนะ มาตรฐานวิชาชีพ การพัฒนาวิธีสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

2.1.2 การร่างแบบสัมภาษณ์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์พิจารณา แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อขอความคิดเห็น จำนวน 5 คน

2.1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา จำแนกเป็น ผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาครู 5 คน ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 5 คน ผู้สอนภาษาอังกฤษ 5 คน

2.1.4 การสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จ โดยศึกษาจากการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสมรรถนะและการพัฒนาวิธีสอนของ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจากครูที่ประสบความสำเร็จ 10 คน

2.2 ขั้นการพัฒนามาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับอาเซียน

2.2.1 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาสรุปสังเคราะห์แยกประเด็น จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมคุณภาพนิพนธ์พิจารณา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) สอบถามผู้เชี่ยวชาญ 2 รอบ 18 คน ประกอบด้วย ผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาครู 6 คน ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 6 คน ผู้สอนภาษาอังกฤษ 6 คน

2.3 ตรวจสอบมาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ประชากร ได้แก่ ครูอาจารย์ ที่สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา ของรัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2555 ทุกภูมิภาค จำแนกตามเขตพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอาจารย์ ที่สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษา ของรัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2555 ทุกภูมิภาค จำแนกตามเขตพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างได้มาแบบหลายขั้นตอน จำนวน 450 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

มีนาคม 2555-มิถุนายน 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา หมายถึง ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์บริบทอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หมายถึง รู้ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและภาษาที่เชื่อมโยงสู่การใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารของอาเซียน ประกอบด้วย 1) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประวัติและ โครงสร้างอาเซียน 2) การส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีอาเซียน 3) การศึกษาวิเคราะห์ 3 เสาหลักอาเซียน และ 4) ความเข้าใจทิศทางการศึกษาไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

1.2 การสร้างความรอบรู้ทางภาษาอังกฤษเพื่อรองรับอาเซียน หมายถึง เพิ่มขีดความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษ เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบันและทันเหตุการณ์ ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ประกอบด้วย 1) สร้างความเข้าใจธรรมชาติและองค์ประกอบของ ภาษาอังกฤษในด้านภาษาศาสตร์ 2) มีทักษะทางภาษาอังกฤษ มีความรู้ด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนภาษา และ 3) ความสามารถในการสื่อสาร

1.3 การออกแบบการเรียนรู้ในบริบทประชาคมอาเซียน หมายถึง นำความรู้ ความเข้าใจ และนำแนวคิด ทฤษฎี หลักการจัดการเรียนรู้ วิธีสอนและกลยุทธ์การเรียนรู้ หลักการออกแบบ การพัฒนาหลักสูตร มากำหนดกระบวนการ วิธีเรียน กิจกรรม สื่อ กลยุทธ์การสอน เนื้อหาการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นตอนต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 2) การเลือกวิธีสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม 3) กำหนด การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

1.4 การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษในบริบทอาเซียน หมายถึง ใช้ความสามารถ จากความถนัด ประสบการณ์ กระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มี ความหมาย มีคุณค่า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และเจตพิสัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นรายบุคคล 2) การสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 3) การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษาอังกฤษ และ 4) การมีวินัย เชิงบวกเพื่อปรับพฤติกรรมนักเรียน

1.5 การสร้างสื่อและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อรองรับประชาคม อาเซียน หมายถึง ใช้ทักษะ กระบวนการ การประยุกต์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อ เทคโนโลยี เช่น การเข้าใจแนวทางการวิเคราะห์สื่อและเทคโนโลยี เข้าใจอย่างเป็นระบบด้วยแนวคิด เครื่องมือ เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการนำไปใช้ส่งเสริมการแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การออกแบบพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบ 2) การใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และ 3) การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียน การสอนภาษาอังกฤษ

1.6 การบริหารจัดการชั้นเรียนภาษาอังกฤษ หมายถึง จัด สร้าง สภาพแวดล้อม ห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้และการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ประกอบด้วย 1) การสร้างบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 2) การบริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ 3) การส่งเสริม ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม

1.7 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่อาเซียน หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กับคนหรือ องค์กรในสาขาเดียวกัน หรือต่างสาขา เพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร บทเรียน ประสบการณ์ และ การร่วมมือด้วยความสมัครใจ เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้สมาชิกในเครือข่าย เชื่อมโยง ประสานงาน พัฒนาความรู้ ความสามารถของครูผู้สอนภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายการเรียนรู้ 2) การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. บริบทอาเซียน หมายถึง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วย ประวัติ และโครงสร้างประชาคมอาเซียน 3 เสาหลักอาเซียน การจัดการศึกษาไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการอาเซียน การให้ครูเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาด้านต่าง ๆ และ การเรียนรู้และเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนภาษาอังกฤษ หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความรู้ 2) สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา 3) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 6) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา 7) สมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินผล 8) สมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 9) สมรรถนะด้าน จิตวิทยาสำหรับครู 10) สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 11) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 12) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 13) สมรรถนะ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 14) สมรรถนะด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน 15) สมรรถนะ ด้านการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์

4. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ทุกภูมิภาค จำแนกตามเขตพื้นที่ศึกษา และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในปีการศึกษา 2555